

BÁCSMEGYEI NAPLÓ.

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben: egész évre 16 kor. félévre 8 kor,
negyed évre 4 kor. Vidékre: egész évre 20 kor,
félévre 10 kor. negyed évre 5 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

Megjelenik naponként reggel, kivéve hétfőn.

Laptulajdonosok és főszerkesztők:

JANIGA JÁNOS dr. és VOJNICH GYULA dr.

Szerkesztőség:

Kossuth-u. 12. sz., Manojlovits ház. Telefon sz. 11

Kiadóhivatal:

HEUMANN MÓR könyvkereskedése, Szabadkán.
Telefon sz. 85,

A tanulság.

Szell Kálmán passiv resistenciája a nemzeti követelések hallgatag elismerése volt. Szell küzdött az ellenzék ellen, de megtagadni meg nem tagadta a nemzet jogos követeléseit. Nem vállalkozott arra a munkára, mely a követelések erőszakos elhallgattatásával a nemzeti jogok megtagadásának minősíthető csupán. Mikor a magyar nemzeti követelések elfogadtatása végett agresszív politikát követeltek tőle, megvált a hatalomtól. A hatalom bibiboros polczáról lebukott a nemzet szeretetének karjai közé. Legyünk igazságosak: Szell Kálmánnak, a miniszerelnöknek bukása Szell Kálmánnak, a magyar politikusnak dicsősége.

És az a mámor, mely a dicsőségben rejlik, magával ragadta a szabadelvű párt mindazon nagyjait, kiknek a magyar közéletben vezetőszerp jutott osztályrészül, és akik a közélet küzdelmeiben csak dicsőségre, nem pedig hatalomra törnek.

Csáky, Wekerle, még Andrássy sem hajlandók elfogadni a kabinet alakítást

engedmények nélkül. Csak Tisza István gróf vállalkozott rá, s kudarcot vallott. De még Tisza István grófbán is volt annyi nemzeti önérték, hogy az erőszak politikájának kudarcza után konstatálja, miszerint a katonai javaslatokat még erőszakkal sem lehet keresztülvinni.

A nemzet önértékének ezen feltámasztásában bizonyára nagy érdeme van Apponyinak is, ki a küldöttségek fogadtatásánál nemzeti érzelmeit sohasem titkolta.

Ébredünk. Ez a válság közepette a tanulság. Vajjon ki lesz hivatva arra, hogy a válságot e tanulsággal összhangban oldja meg? Bárki legyen is hivatva, sikeres munkája a magyar alkotmányos élet történetének legszebb tárgya lesz.

A helyzet.

Mindig megoldatlan a válság. Akik Wekerle megbízatásában hittek, csalódtak. Pedig a válság már kínos. Ezt még a király is elismerte ezen szavaival:

Minden áron véget kell már vetni a magyar válságnak.

A legújabb kombinációk.

Khuen Héderváry Bécsben van és ma

Budapestre utazik. Némelyek szerint mint a Kabinet alakításával megbízott, mások szerint mint közbenjáró.

Kállay miniszerelnökségéről is beszélnek. De csak beszélnek. Egyetlen egy a bizonyos, hogy a válságos helyzetben a többség egysége szenved legtöbbet.

A verbászi mandatum. Bácsfeketehegyről írják lapunknak, hogy a Hadzsy János halálával megüresedett uverbászi mandatumra a függetlenségi és 48-as párt tegnap tartott jelölő gyűlésén Molnár Lipótot, a borkezeskedők országos szövetségének igazgatóját léptette föl. Molnár a napokban több függetlenségi képviselő társaságában leutazik a körületbe, program beszédének megtartása végett.

Kaszárnyák és a városi beruházások.

Azt hisszük, mindenki örömmel vett tudomást arról, hogy városunkban egy hadosztály tüzérezred nyer elhelyezést.

Nem szándékozunk most kimutatni azt, hogy milyen közgazdasági előnyök hárulnak ebből városunkra, ahelyett azonban felhívjuk a törvényhatóság figyelmét arra, hogy vegye tárgyalás alá haladéktalanul az ügyet s vigye azt mielőbb

Arreliert!

Irta: Lukácsy István.

A »Bácsmezei Napló« eredeti tárczája.

A csorda már hazatért a mezőről s szétszéledt a faluban; a nyomában felkavarodó por lassu ritkulással leszállt a földre; a fák koronáikkal mozdulatlanul álltak a légben s nem volt szellő, mely ringásba hozta volna leveleiket. A nap letűnt a láthatáron, csak halavány pir jelezte a helyet, hol éjji ágyába dőlt. A nyolczórát elharangozták a toronyban, a mi után már nem verte fel többé semmi az ünnepélyes mély csendet. Ott ültünk kánn a ház előtt, az öreg plébános és én. Nem szóltunk egymáshoz semmit, csak néztünk a homályba elvesző egyes emberi alakok után. Mintha megállt volna az élet és a természet szivverése, olyan békés nyugalom honolt körülöttünk.

De mi ez? Mintha az ég ketté szakadt volna, egy fényes csillag szaladt végig az égboltozaton, hosszu s fényes sávot hagyva maga után. A fényes ív egy perczig ragyogott, akkor eltűnt. Amily hirtelen jött, oly hirtelen lobbant ki.

Lehullott egy csillag, meghalt egy ember, suttogtuk halkán, egymáshoz fordulva.

— Ötvenhárom év előtt, kezdé az öreg, nem ültem ily nyugodtan a ház előtt, hanem egész lelkemben megrendülve járkáltam fel s alá szobámban, mikor azután nyolcz óra után kitekintettem az égboltra, egy fényes csillag hullott le a végtelenségbe. Akkor az a csillaghullás egy fényes ifju életnek a kihalását jelentette. Hosszu idő mult el már azóta, hajam őszbe csavarodott, alakom meggörnyedt, már a 80-ik esztendő taposom, de azt a napot nem felejttem el s emléket hordani fogom siromig.

Egy pillanatig elhallgatott s egy nagy könyccseppet törölt fel szeméből. Nagyt sohajtott, mint ha csak a lelke akart volna tova röppeneni az emlékezet szárnyain, azután halk hangon, majdnem suttogva, így kezdé:

— Egész addig, míg orosz segítség nem jött az osztrákok számára, csaknem mindig győztünk. De ekkor azután megváltozott minden. Haynau lett az osztrák hadak fővezére s a győzelem és szerencse mintha egészen hozzászegődtek volna; már jul. 19 én Pesten ütö föl főhadiszállását. Innen az osztrák hadsereg három szárnyban ereszkedett az ország délirésze felé. A jobbszárnyat Halason át Szabadka felé Ramberg tábornok vezette. Ebből a hadtestből vált ki Halason egy nagy rész gróf Althaus vezénylete alatt, hogy Mélykut, Sükösd s Baján keresztül körivet írva le, egyesüljön Szabadkán a nagy jobbszárnyal. Mint a vasgyűrű szoritotta

VILÁGIRODALOM!

A világirodalmi munkákból kiemeljük a következő műveket:

Ügyvédek, orvosok, bírák, mérnökök s a nagyközönség szives figyelmébe ajánjuk, hogy a világirodalom összes termékeire osekely havi részletörlesztés mellett előfizethetni, s ez által a nagyértékű irodalmi és művészi becsértékű munkákat a szerényebb viszonyok között élő ember is könnyen megszerezheti magának.	Corpus Juris Hungarici 20 díszes kötet havi részl. 6 kor.	
Dárday: Törvénytar 1/	» » » 6 »	
Bókay: Belgyógyászat 6	» » » 7 »	
Orvosi Kézi Atlaszok 10	» » » 4 »	
Brehm: Állatok Világa 10	» » » 3 »	
Nagy Képes Világtörténet 12	» » » 3 »	
A Magyar Nemzet Tört. 10	» » » 4 »	
Pallas Nagy Lexikona 18	» » » 4 »	
Rákosi (Sipulus) munkái 16	» » » 3 »	
Báró Eötvös József művei 20	» » » 4 »	

Magyar Remekirók 61 díszes kötet havi részl. 4kor
Remekirók Képes Könyvt. 50 » » » 3 »
Eötvös Kérolv munkái 12 » » » 4 »

Előfizetéseket a fenti nagyértékű művekre s a világirodalom összes műveire elfogad:

Kondor Ottó

SZABADKA, Bajza-u., Fazekas palota.

keresztül, nehogy úgy járjunk ezzel is, mint a közös hadseregbeli huszárezreddel, mert licitáns van elég.

A sürgős intézkedés mellett szól még egy más körülmény is, nevezetesen a községi kölcsönök mai olcsósága.

A községi kölcsönök ma oly olcsók, amilyenre még hazánkban nem emlékezünk; csak a legutóbbi kölcsönt vegyük tekintetbe, ahol egyik pénzintézet 50 éves kölcsönre 4.96 quóta mellett parin tett ajánlatot (s nézetünk szerint ez volna legelőnyösebb). Hogy a pénzviszonyok olcsósága, különösen a zálogleveleink nagy kelendősége meddig tart, azt határozottan megmondani senki sem tudja, mindenesetre azonban csak addig, míg a külföldi piac zálogleveleinkkel telítve nem lesz. Nézetünk szerint azonban ez sokáig már nem tarthat, hiszen alig két év alatt csupán községi kölcsönben közel 100 millió korona erejéig vette az ország különböző része igénybe a budapesti jelzálogos intézeteket.

Ha egyéb nem, hát ez is feltétlenül sürgőssé teszi a hadügyi kormányvaló tárgyalás haladéktalan elintézését.

A hadügyi kormányvaló tárgyalás alatt fel lehetne vetni az eszmét, hogy nem volna-e hajlandó a házi ezred törzsét és legalább még egy zászlóalját városunkban elhelyezni. Ennek elhelyezését igen jól lehet ma indokolni a keleti helyzettel, s amennyiben erre nézve a hadügyi kormány megnyugtató ígéretet tenne, az e célra építendő laktanya pénzügyi részét a tüzerlaktanya építésének pénzügyi részével egyidejűleg lehetne lebonyolítani.

Az olcsó pénzviszonyokra való tekintettel, felhívjuk a tanács figyelmét arra, hogy tekintsen körül, mi féle beruházásokra és intézmények létesítésére lehet belátható idő alatt szükség; készítsen egy programot erre nézve, s vegyen fel már most egy nagyobb összegű beruházási kölcsönt. Ezt annál könnyebben megteheti, mert megvagyunk róla győződve, hogy a felveendő összeg azon része, melyet a város egyelőre fel nem használhat, elhe-

lyezhető a helybeli pénzintézeteknél 4 $\frac{1}{2}$ %-ra. — Kamatveszteség tehát a város közönségét nem éri, a tőke részleteket pedig a felvett összeg tőkéből fedezheti, anélkül, hogy a város közönségére ebből a legkisebb teher is háramlanék.

Kovács János.

A gazdakör tanulmány utja.

Megírtuk tegnap, hogy a gazdakör tanulmányutra indult. Ma este már a következő levelet kaptuk.

A kisbéri m. kir. állami ménes.

Kisbér, június 20.

A ménes 1853-ban alapított; czélja az angol telivér tenyésztése és magasvérű félvér tenyészlovak előállítására úgy az állami mint a magán tenyészetek részére. Itt szükségesnek tartom a telivér tenyésztés czéljára kitérni. Téves nézetben vannak azok, akik azt hiszik, hogy az angol telivér csakis azért tenyésztetik, mert a versenysportra szükségesek minél örültebben száguldó lovak. A telivér tenyésztés czélja: jó félvér lovak előállítása. Mert köztudomásu, hogy a félvérek ugyanis mint nyerges és hintós, ugyanis mint gyors igavonók a legjobbak a közhasználatban, s ha nincs telivérünk félvéreket sem bírnak tenyészteni. Könnyebb megérthetős végett hasonlíthatjuk a telivért az aczélhoz, a közönséges lovat a vashoz. Ha a vasat megaczelozzuk a közhasználatban többet fog érni mint az aczél, de a megaczelozott vas is többet ér mint a vas magában. Az angol telivér lónál a gyors fejlődés, aczelos izomzat tág mellkas és a test nagyságamind oly tulajdonságok melyek a közhasználatban levő lovaknál is kívánatosak. Az a ló a melynek izomzata gyenge, mellkasa szűk, az futni nem képes, de utódaik sem használhatók sikeresen nyereg alá vagy munkára, mert ezek a tulajdonságok a közhasználatban levő lovaknál is szükségesek. Ezen tulajdonságok kipróbálására valók a versenyek.

A ménes szervezetével Ritter Ferencz altábornagy bizatott meg, a ki e czélből 6 éven át Kisbéren tartózkodott. A tenyész anyag részben vásárlás, részben a bábolnai mezőhegyesi, piberi és lipiczai udvari illetve

katonai ménesekből szereztetett be. Így 1853-ban a felozlatott hırneves Csapody-féle ménesből »Deerslayer« angol telivér mén és 22 drb. angol és arabs faftájú kancza vásároltatott.

A ménes alapításakor angol telivér, arabs, lipiczai és római eredetű kanczákból, 1 angol telivér és 2 arabs törzsménből állott. Angliából 1854-ben 17 drb. telivér kancza és a következő angol telivér mének vásároltattak: Chief Justice, Revolvere, Grapes hot Goldfinder, Tupail és Wilsford. Ezekon kívül még Lightfoot és Lord Saltoun fedezett ez évben. Minthogy a kanczák száma ekkor 120 drb. volt csak, 1855-től magánosoknak is kezdtek fedeztetni. A következő évben a klagenfurti méntelepből Clinker ang. telivér és Pride of England norfolki ügető mén helyeztetett a ménesbe. Az utóbbi telivér angol, irlandi és mecklenburgi kanczákkal párosított. 1860-ban Angliából importáltatott: Poolmodie, Oakball és Fernhill telivér mén. Ugyan ezen évben az itt nevelt telivér csikók kipróbálására 30 ezer frt. költséggel versenystállót létesítettek. A telivér csikók 1867-óta 1 éves korukban elárvereztetnek, de oly föltétellel, hogy engedély nélkül külföldre el nem adhatók. A ménes telivér kancza-állománya 1861—1862-ben 14 darabbal vétel által szaporított. 1863-ban ismét több tenyészlovakot vettek Angliában és pedig a következőket: Dániel, O'Rourke, Teddington, Southerland és Codrington telivéreket; továbbá Confidence és Nordstern norfolki méneket. Végül pedig Sir Tatton Sykes nagy hírnű méneséből 36 drb. telivér kanczát vettek 71 ezer koronáért. 1864-ben vásároltattott: Virgilius és Deutscher Michl telivér mén. A kanczáknak egy része használtatott — mintegy 40 drb. — telivér tenyésztesre a többi a félvérek szaporítására.

De valamennyi importált mén között »Buccaner« leginkább megérdemli, hogy vele kissé bővebben foglalkozzunk. Buccaner 1857-ben szül. Angliában. Lord Dorchester nevelése, telivér angol. Szerencsésnek mondhatom magam, hogy e híres mén, mely Magyarország lótenyésztésére eddig legnagyobb befolyással volt mint magyaróvári akademikus 1876-ban láthattam.

össze ez a nagy hadsereg a Duna és Tisza közt lakó magyarságot. A ki tudott, az menekült; miként a kopók előtt felriadnak az űzött vadak, akként futott ki-ki a bosszuálló hatalom elől. Remegve vártuk minden nap, kit hoz házunkba a sors s minő jó emberünket kell rejtegetnünk s miatta vele együtt folytonos aggodalomban élnünk. Nehéz napok voltak ezek. Az osztrák armádia úgy közelgett felénk, mint egy sötét fekete felhő, mely telve van villámlással és viharral.

Ép vacsoránál ültünk öreg princípálisommal. mikor betoppan hozzánk Mészáros János barátom, nádudvari káplán. Lóhalálában menekült; arca csupa por és verejték, ruhája ronggyá szakadt; arra kért rejtsük el, mert Althaus emberei üldözik. Elrejtettük a kukoricásban. Ennek a szegény gyermeknek csak az volt a hibája, hogy nagyon szerette az ő magyar hazáját s annak szabadságát. Mikor még az osztrákok diktáltak, Windisgrätz kiáltványaiából egyet sem olvasott fel a szószékről; de ha jöttek Kossuth levelei, rögtön összeharangoztatta a népet a templomba, felöltötte ünnepi pluvialéját azt az aranyosat s úgy ment fel a szószékre. Amennyi rajongó lelkesedés volt a szívében, az mind ajkaira fordult, hogy az ő községének a lakóit a haza iránt áldozatra bírja.

Mikor ezután Kossuth Lajos azt izente, hogy elfogyott a regementje, fekete palástot vett föl, mint aki mély gyászba merül a haza veszte fölött. Hangja elcsuklott a sírástól, könnyei peregetek s vele zokogott az egész templom, férfiak és nők, mert a magyar szabadságharcznak csillaga haloványulni kezdett.

Szegény fiu mintha most is előttem állna karcsu alakja és lányos ábrázatja. Senki a vidéken nem tudott szebben szónokolni vagy templomban az evangéliumot énekelni.

Valamelyik bitang lélek beárulta az ő nagy hazaszeretét az osztráknak; ő ezt megtudta, ezért menekült előre.

Juli 29-én vonultak be az osztrákok Sükösdre. A harangozó a toronyból már megszíról észrevette a vértések sisakjának csillogását. A népet határtalan rémület fogta el, mert tudta, hogy minden élelmiszert ki kell szolgáltatni nekik. Akik pedig a nemzetőségben szolgáltak, azok kimenekültek a Duna füzeseibe. Alig volt munkabíró ember a faluban. Egy rész ott harezolt valahol Erdélyben tépett zászlója alatt, másik pedig Görgeivel húzódtott Világos felé. Alig volt család hol az apa vagy a fiu ne hiányzott volna. Elragadta őket a szabadság forró szeretete, hogy piros vérével fössék be a haza szent

oltárát. Már nem hallottunk többé diadalról, hanem csak vezéreink átkos versengéseiről, visszavonulásról, csatavesztésről s az osztrákok diadaláról. Azt gondoltuk már, hogy közel van a meghalás pillanata.

Csöndes estéken összebujtunk az oltár körül, zokogva imádkoztunk nemzetünk számára kegyelemért és diadalért. De elborult felettünk az ég s elővillanó villám fényénél nem láttunk egyebet, mint bitófát, börtönt s kegyetlen pusztulást.

Mikor megérkeztek az osztrákok, vezérük odaparancsolt a község házára. Ugy állt ott előttünk, mint egy hadisten, kivont fényes kardját mindig jobbában tartotta s úgy osztotta ki rendelkezéseit. Először azt kérdezte, kik a gyanusak a községben. Nem kapott választ. Hisz nem is volt már falunkban fegyvert forgató férfi. Azután egész tisztikarával meghívatta magát a plébániára ebédre. Levágták a disznót, két bárányt s minden baromfit. Csapra ütöttük mind a hordókat, csak hogy haragját ne ingereljük. A nagy zajongásban egyszerre megütötte a fülemet egy bánatos, komoly hang: »Szegény magyarok.« Valamelyik tiszt mondhatta, akinek a szíve megesezt a szegény nép szenvedésén. Oda pillantottam, ahonnan a hang jött, de nem tudtam meg, kinek a szava volt. Érték, ittak

Kinözése: erős csontozatú, 16 markos, sötét pőj, jegytelen, mély törzsű, szépnek éppen nem mondható fejfel, szabályos mozgással. Minthogy eleintén kitűnő tulajdonságait nem ismerték föl, eladásra került és 1865-ben 8 éves korában De Butts ezredes által Kisbér részére megvétetett. Az érte adott pénz és »The Gem« telivér kancza csere értéke 40 ezer forint. Tizenhat éves korában az angolok 200 ezer frtot kínáltak érte a midőn jeles tulajdonságai ismertek lettek, Kisbéren 1866—1886-ig tehát 21 évig fedezett összesen 261 ménesbeli és 465 magán tulajdonban levő kanczát, Fedezési díjakból 184.910 frt. folyt be a kincstárba. Buccaner összesen 19-szer futott, 11-szer volt első, 3-szor második. Ivadékai közül 9 nyerte meg a bécsi Derbyt; azonfelül angol, francia és német verseny pályákon összesen: 2,409,593 frtot nyertek utódai. Leghíresebb ivadéka volt »Kisbér«, mely 1876-ban megnyerte az angol Derbyt és Franciaországban a Grand Prix de Párist. 1887 április 13-án 30 éves korában a budapesti állatorvosi akadémián kiirtatott, csontváza megvan.

A kisbéri ménest és birtokot 1869-ben a cs. kir. méneparancsnokságtól illetve a hadügyminiszterium kezeléséből a magyar állam vette át s ez óta »m. kir. állami ménes.« A ménes lóállománya átadáskor a következő volt; 10 drb. törzsmén, 3 drb. próba mén, 188 drb. anya kancza, 393 drb. növendék és gazdasági ló, az összes létszámból 102 drb. volt telivér angol, 475 drb. félvér és 17 drb. percheron. Az egész létszám tehát összesen 594 drbot tett ki.

Hogy mit áldozott a magyar kormány az ország lótenyésztésének emelésére azt alább egyes példákkal fogom felsorolni. A főérdem ezért Kozma Ferencz miniszteri tanácsost illeti meg — a kit, nálunkis megfordulván, sokan ismertek Bácskában — az ő szakértelme és buzgalma emelte a magyar lótenyésztést nemzeti kincsé, tette híressé az egész világon! Szobra itt áll Kisbéren valamint Mezőhegyesen is.

Nem sorolhatok föl minden bevásárlást csak is a főbket sorolom föl:

»Doncaster« 1885-ben Angliában 50.000 frtért
»Sweetbread« 1879-ben » 70.000 »

»Galaor« 1890. Franciaországban 110.000 »
»Baldur« 1890-ben Angliában 17.000 »
»Montbar« 1891. Magyarorszában 8.000 »
»Metallist« » » 10.000 »

Itt meg kell emlékezniem »Gagáról« ezt a mént 1892-ben gróf Battyány Elemértől három évre az állam kibérelte 34.000 frtért és még további 1 évre 6000 frtért, most is Kisbéren van, de a fedeztetési díjak a tulajdonos számlájára folynak be.

»Primás II.« 1893-ban Blaszkovits Ernőtől 60.000 frtért
»Dunure« 1893-ban Angliában 60.000 »
»Culloden« 1896-ban gróf Festetics Taszillótól 60.000 kor.
»Kozma« 1896-ban Br. Üchtritz Zsigmondtól 80.000 kor.
»Bona Vista« 1897. Angliában 394.984 »
»Ganache« 1898. Gr. Battyány Elemértől 140.000 kor.
»History« 1899. Angliában 40.835 kor.
»Galifard« 1900. Br. Springer Gusztávtól 12.000 kor,
»Kilcock« 1901. Angliában 95.500 kor.
»Dante« 1901. Gr. Eszterházy Bélától 10.000 kor.
»Eros« 1901. Fáy Halász Gidától 10.000 kor.

A mult évben Angliában vásárolt 5 telivér kancza közül »Saintly« nevű több verseny nyertese 80.000 kor.-ért vétetett.

Az 1902-iki fedeztetési idényben a következő törzsmének állanak Kisbéren: Bona Vista, Dunure, Fenék, Galaor, Kilcock, Kozma, History, Bonvivant, Culloden, Guerrier, Ganache, Galifard és Eros telivér mének.

(Folyt. köv.)

Törley Gyula.

GONDOLATOK.

Az élet a szenvedés iskolája — mondja a boldogtalan.

*

A szenvedés az élet iskolája — mondja a bölcs.

*

Az iskola — az élet szenvedése — mondja a rossz deák.

*

Egyszerre felnyilt az ajtó, belépett rajta Mészáros.

— Ezredes ur, anyám nagyon beteg, szeretnék hozzájutni, kérem, adjon utlevelet, hogy az osztrák hadsorokon keresztül mehessek.

Az ezredes meglepetve tekintett a beszélőre, azt hittem, hogy ebédutáni kellemes hangulatban szánalomra indul. De felébredt benne a szoldateszka, a magyar szabadság bajnokainak ellensége; elővette a jegyzőkönyvét s gyorsan lapozva benne, egészen belemélyedt. Hirtelen, harsány hangon kiáltott föl:

— Arretiert!

Az egyik tiszt kardot rántott, négy fegyveres katona lépett be a szobába, a fiatal papot lánczra verték, akarták vinni kifelé.

Ami ezután következett, az fenséges, de borzalmas jelenet volt.

Mészáros ott állt az ajtóban; még egyszer visszanézett s valami magasztos tekintettel mérte végig az ezredest. Egy magyar szabadsághős, meg egy véres katona áll egymással szemközt. Fejét daczosan hátravetve, felemelte balkarját s ahogy a szívéből, meg az ajkán kifért, felkiáltott: Éljen Kossuth Lajos, éljen Magyarország!

Mint a villámlás repültek ki a kardok s talán ott omlik össze a csapások alatt, ha az

Legegységesebb középiskola maga az élet, csak az a baj, hogy mire megtanuljuk az élet észszerű berendezésére vonatkozó elveket, már nem vehetjük hasznát.

Az az érettségi bizonyítvány, melyet az élet iskolájában osztogatnak a túlvilágra szól, a hol e szerint jutalmaznak vagy büntetnek.

R.

Forgácsok.

Én csodálkozom, te csodálkozol, ő csodálkozik.

Én vagyok én, te vagy te nyájas olvasóm, s ő pedig annak a német városnak a magistratusa, a melyik ezt a következő határozatot hozta:

»A női hivatalnok tartozik férfi felebb valójának előre köszönni.«

Én csodálkozom, hogy ezt ki kellett mondani, s nem magától értődő dolog.

Te nyájas olvasó, ismerve elveidet csodálkozol, hogy egy magistratus ennyire elfeledkezik a női nem iránti köteleességről.

S ő csodálkozik azon, hogy mi van ezen csodálkozni való.

Hogy te nem csodálkozol? De hogy nem, hiszen a józan zsurnalistika is csodálkozott rajta s éppen azon okból, a miből téged sejtetek, hogy csodálkozol...

De azt hiszem, hogy én, te s ő nálánál is jobban csodálkozik ezen maga az emanczipált szószeres értelmében vett emanczipált asszony, gondolva magában ilyesfélét.

»Még mindig kísért az a »Frauendiest vor Gottesdienst« féle elv? Mintha nem avval fejeznék ki legjobban nagyrebecsülésüket a női nem iránt, hogy teljesen egyenlőnek tartanak magukkal s megkülönböztető dolgokat nem csinálnának?«

No de csak nagyobb csodálkozni valónk ne legyen!

A rendőrség állandóan eredménytelenül küzd a csoda rabbik, gondolat olvasók nagy hada ellen.

Eredmény persze nincs!

Van nekem egy jó eszmém! Összegyűj-

kocintottak; zűrzavaros beszédjükből csak azt vettem ki hogy intelligensebb foglyaikat Baján agyon fogják löni. Sirni szerettem volna, de a vezér mellett ült s folyton rám figyelt.

Ebédután kihívtak a folyosóra, de majd visszatántorodtam, mikor Mészáros Jánost magam előtt láttam.

— Mit akarsz, miért jöttél elől rejtekedből?

— Utlevelet akarok kérni az ezredestől, hogy kimehessek.

— De ha felismernek, akkor véged; most mondták épen, hogy Baján foglyaikat agyon fogják löni.

— De hátha nem ismernek föl. Szegény anyám maga van, s halálos betegen fekszik.

Hörgött a melle a nagy indulattól. Szemeiből patakzott a könny.

— Hát várd be, mig elvonulnak, talán akkor visszaszökhetsz.

Alig tudtam betuszkolni vissza a szobamba. Homlokomat ellepte a veriték arra a gondolatra, ha elő talál jönni s az ezredes elé kerül. Szerettem azt a jó fiut s kimondhatlan aggodás fogott el érte. Mit nem adtam volna, ha már elvonult volna felőlünk ez a borzasztó veszedelem.

ezredes fel nem kiált: Halt! Azután németül hozzátette: »Az ilyen rebellisnek nem elég egy halál, de százat érdemel.«

A rabot elhurczolták; délután a sereg is megindult s este már Baján volt.

Még reszketve az izgatottságtól, járkáltam fel s alá szobámban. Kitekintettem a csillagos égre s nyolcz órakor, midőn a harangozást elhagyták, hullott le egy fényes csillag az égről. Akkor lötték agyon Mészáros Baján.

* * *

A bajai temetőnek a szélén van egy egyszerű sir s a keresztén ez a két betű: M. J. Mikor a harcok vihara elcsendesült, sokszor jártam ide ki egy öreg jó asszonynyal, ki anyai szeretettel borult a hantokra s keservesen sirt. A csalogány megszólalt a bokorban s az akácz mézédés illata szállott föl az égre. Az alkony pirjában pedig mintha alakok nőttek volna ki; nemcsak papok, parasztok, ifjak és öregek kevert nagy csapata, kik tüztől égő szemekkel néztek egy összerogyott, golyóktól átlukasztott vérben furdott zászlóra; körülengették, magasra emelték, összecsókták s ajkuk mintha dalra nyílt volna s mintha a fák lombjai közt átszűrődött volna egy szomorító dal:

Hazádnak rendületlenül légy hive, óh magyar!

teném őket ingyen vasuti jegy, napidij fizetés mellett, mind Budapestre.

Ekkor előbük tenném a következő kérdést:

»A szabadelvűpárt cserbe hagyta Bánffy, mert nemzeti vívmányokat eszközölt ki, mert magyar érdek volt a vezető, mert féken tartotta a nemzetiséget, a klerikalismust... Előgedetlen most Széll Kálmánnal, mert enyhe politikus, mert ellen fele Bánffynak, s nem tetszik neki Tisza, mert ő erőskezű... s a mellett a többség erejéről hangoztat frázist. A néppárt obstruálta Bánffy, mert nem adott neki tért, mert kálvinista volt... mert Bécs felé kacsingatott (?) Obstruál Széll ellen, holott alatta erőre vergődött... holott ez katolikus... s ő maga, a párt Bécs felé kacsingat (!?) A függetlenségnek nem kell Bánffy erejéért... s Széllt buktatta gyengeségeért s bucsuzásakor könnyet hullat felette... a volt nemzeti párt követelése volt a magyar czimer, magyar vezényszó s passiv resistantiát folytat az ezért küzdő ellenzékkel szemben. A nemzet panaszkodik az enyhe nemzetiségi törvény ellen... s a nemzetiségek a szigor miatt... stb... stb. Nos gondolatolvasó urak, nos csoda rabbi urak, mondjátok meg nekem, mit akarnak hát ezek az urak?»

»És bizony mondom, a melyik meg tudja mondani, hogy mit akarnak, az megérdemli, hogy szabadalmat kapjon művészetére, mert többet tud, mint az ország...»

De nem tud megfelelni... bele bolondul előbb...

És ne bolonduljon bele, s ne legyen czuczilista, meg nem tudom miféle »ista« az a szegény nép, a ki még nem csak, hogy nem rabbi ebben a csoda dologban, de még csak bocher sem lehetne még...

* * *

Hodie mihi cras tibi.

Sasá-nak hűséget esküdött a hadsereg egy párszor...

Sasá-t aztán Drágával együtt lemészárolta a hadsereg.

Péter lett a király.

Péter-nek is hűséget esküszik a hadsereg, éppen olyan pompával, mint Sasá-nak.

Vajjon nem jut-e eszébe majd olykor-olykor, mikor azokat a marcsona alakokat maga körül látja:

»Hodie tibi... cras mihi!«

Bizony-bizony mondom, nyugodtabban fekszem le, hogy nekem kell, hogy ez eszembe jusson...

* * *

A belgrádi államcsinyben az egész világ azt tartja legkárhóztatandóbb dolognak, hogy Drágát, a nőt, megölték.

Hát ugyan kérem, ki volt a vétkes?

Az a fiatal, gyám nélkül álló elcsábított fiatal ember, vagy ez a nagyeszű, nagy terví szerb udvarba került Pompadour?

Kit szégyellettek a szerbek: a királyukat, vagy királynőjukat?

Kit nem fogadtak az udvarok: a királyt, vagy Drágát?

Ki volt az elégtelenség igazi vég oka? Sasa vagy Drága?

Kit tartottak az ország végzetének? Sasát, Drágát, Lyuneviczát?

És mégis a királyt megölni nem volt bűn, szégyen, de a daemont, azt igen?

A betegséget bűn gyógyítani.

A fekélyt nem szabad kívágni, de az ép testet lehet!

Ne folytassuk... Furcsa az emberek fel fogása.

A mint, hogy furcsa az én nézetem is.

»Sasa legyilkolását nagyobb bűnnek s szégyennek tartom, mint a Drágá-ét«...

* * *

Egy városi hivatalnok találkozott a napokban egy egyszerű polgárral:

»Hová?»

»A muzeumba«

»Hol van az, én nem is tudom«

»Pedig városi«

»Ugy, akkor...«

Hogy ki volt ez?

Annak a városi hivatalnoknak, a ki megmondja nekem, mikor volt az egyetlen városi muzeumban, tudja hol van az, és mi van benne elhelyezve, megmondom a nevet is.

Kiváncsi vagyok, hányan jelentkeznek.

Bibó-Bige György.

Tisztes ipar, az iskola és a család.

Sok szó esik manapság a magyar ipar pártolásáról, fejlesztéséről. Nagy, nemzeti érdekek követelik ezt. Erős hangok hallatszanak innen is, onnan is, hogy a fogyasztó közönség a hazai ipar termékeivel fedezze szükségleteit. Kétségtelen, hogy az ilyen hangok igazságát kezdjük is érezni; szomorú jelenség, hogy nálunk mindenre, ami magyar, külön kell a figyelmet felhívni. Nagy hibának, nagy mulasztásoknak kell ott lenni, midőn bizalmat — önmagunktól kell koldulnunk.

Az iskola és család szempontjából kívánok e kérdéshez néhány szót szólni s azt hiszem, az iskolai év végén ez éppen időszerű.

»Ülj le te haszontalan, nem vagy te iskolába való, eredj inkább perezkes inasnak« — ezt, nem is nagyon régen, még sűrűn mondták a kis deáknak, ha nem tudta a leczkójét. Hát az apja mivel fogadta az elégtelennel hazatérő fiút: »Inasnak adlak, te rossz kölyök«. Hát ez nem volt rendjén, s ha még ma is így volna, ma sincs rendjén. Ezen az uton sok rátermett munkás kezét vonunk el az ipartól s szaporítjuk azok számát, kiknek a munka nincs inyére.

Középiskoláink tömve vannak tanulókkal. Helyes. Tanult emberre minden téren szükség van, csak abban tévedünk, hogy valamennyien az ugynevezett diplomás pályákra tudulunk, mert az oklevél tőke. Csak az a baj, hogy nem mindenkinek kamatozik, mert az ország csupa ügyvédből, orvosból, hivatalnokból nem állhat. Kit védünk, kit gyógyítunk, kinek az ügyeit rendezzük, ha ez sokáig így tart. S ki megy iparosnak? A művelt osztály fiai? Legkevésbből! Legtöbbször családi szerencsétlenségnek tekintik, ha netalán valamelyik csemete iparos kénytelen lenni. Hogy dugdossák azután a munkától szurtos kezű »urfit« s mennyit sir titokban a mama. A papa meg folyton azt hajtja: »Nem elégszer mondtam kölyök, hogy tanulj, mert különben inasnak adlak.« Mintha bizony az iparosnak nem kellene tanulnia!

Az iparos osztály nem neveli fiait iparosnak. A legszegényebb is nagy anyagi áldozatok árán a tudományos pályákra tereli gyermekeit. A törekvés szép s beismerem, hogy az ilyen család méltó büszkesége az orvossá, tanárrá stb. vált fiú. Sok jeles férfit tudnék felsorolni, kik hasonló sorsból küzdötték fel magukat mai helyökre. De hány esetben történik, hogy a szülők, fiaik költséges, hosszú tanulmánya alatt anyagilag tönkremennek s fiaikban nemcsak munka erőt, de az iparhoz feltétlen szükséges befektetési tőkét is elvesztették.

Apáról fiura kellene szállni a mesterségnek; adják az apák a tisztességszámot fiaik kezébe. kik aztán lépésről-lépésre, korról korra fejlesszék iparágukat. Egyre fogynak azok a tiszteletre méltó nagyiparos családok, kik a hazának, a társadalomnak rendkívüli nagy szolgálatokat tettek és tesznek s kik utódaira nemcsak anyagi, de még ennél is becsesebb erkölcsi tőkét hagynak.

Első sorban tehát az iparos becsülje meg a mesterségét, úgy nem lesz oka a pártolás hiányát felpanaszolnia.

De tartsa tiszteletben az ipart a fogyasztó közönség is s ne rómitgessen gyermekeit a tisztességszámot.

S ha majd az uri szülő minden habozás nélkül küldi a műhelybe fiát, kit hajlamai talán inkább ide utalnak, mint a latin nyelv és algebra gyötrelmeire, s ha majd az iparos szülő azzal ijesztgeti a munkában nem elég serény fiát, hogy »dolgozzál, mert különben latin iskolába adlak: akkor válik csak ajkunkon őszintévé ez a szép mondás:

Isten áldja a tisztességszámot.

Révffy Zoltán.

Hajnali levelek.

Irja: Colorado.

(Ex-lex meg a Sárkány Kata).

Hát úgy hajnalhasadtakor pedzi az oldalbordám, hogy te Tati! izé... mi az az ex-lex!

— Ezeden légy magyar! mondok.

— Hát ilyenkor semmiféle adót nem kell fizetni?

— Ne beszélj annyit már, aludjál tovább.

— Oszd' a torony alatt sem vonnak le semmit?

A toronyban négy órát harangoztak. — Ejnye Sárkány, a te nyelved előbb megkondult, mint az a vén városházának a harangnyelve; mondtam már, hogy aludjál!

Kötődék tovább a mámi: — Ex-lex, ex-lex, ex-lex?!

— Jó! hát az az ex-lex a házasságban annyi, hogy; ne beszélj, szóval ne unszolj igenre, ne csiklandozzál ne csókolozzál; mert ez mind törvényen kívüli állapot, én pedig neked törvényes hitestársad vagyok! És nemesak a királyi jogokhoz tartozik, hanem minden igaz hazafihoz: hogy a törvényt megtartom és másokkal is — az az hogy veled is megtartatom.

— De hát furcsa dolog ez az ex-lex!

— Hát éppen olyan furcsa, mint mikor a gazdának elveszett a csikója és azt doboltatta ki: ha a csikó meg nem kerül, akkor a barátoknak adományozom, ha pedig meglesz a csikó, akkor az öregbik fiamé legyen. Ez az ex-lex ni! Ha megértetted aludjál.

— Apjuk! mikor szünik meg az ex-lex?

— Mikor a szép szüvésznők őszre bejönnek.

Nagyott csuklott a hitestárs... Kóllött ez neki; no de legalább nem fészegeti tovább a vállást.

De hogy nem, de hogy nem!

— Te öreg csont, ne móráz, tán azt hiszed, hogy még mindig rajonganak érted a primadonnák?

— Nem! csak a kóristanők.

— Ha én színügyi elnök volnék, csak primadonnának udvarolnék.

— Te fősvénység! tudd meg, hogy a kardalosoknak elég a rostélyos is, a primadonnának pedig még zsardinetto is

kell. Én nemzetgazdász vagyok ; ex-lexben sporolni muszáj.

Köhintett az anyjuk... Az óra künn ötöt kalimpált.

— Hány miniszterium bukott meg azóta, mióta téged színházi intendansnak csufolnak ?

— Hallod, hogy öt!

— S te nem szándékozol színházi festett trónusodat otthagyni? Emlékezzél csak Sándorra meg Draga Masinára! Merényletet vársz ?

— Te nem vagy nekem Masinám. hanem drága Sárkány Katám.

Én drága? Harmincz éve lesz Péter Pálra, hogy a lutheranus pap megesketett és értem 30 év alatt patikára még 30 fillért se költöttél.

Püff neki! hisz ép azért vagy elpusztíthatatlanul drága, mert so se leszek özvegy! Még az ex-lex se pusztít el.

És a merénylet!

Igaz, igaz! Az a tránya *Vermes Béla* rég agyarkodik ellenem; *Szerdahelyi* pedig új színügyi proklamatiót nyomtatott, mi felség jogaimat tiporja, *Dr. Bölits* fiatal kultur éveit veti a primadonának latjába, nagyságos *Purgly* ur pedig Genfben azaz Balaton mellékén várja a történeendőket, *dr. Demidor* sunyit, *dr. Milkó* Dori, az író, mindig korrigál. A városi tanács intendansi czivillisztámat rongyos évi 20 frtban állapította meg; az önkéntes tűzoltóság is palota forradalmat (Paul házban lakom) kohol... megérem még, hogy *Wenczel Lajos* a vízipuskákat Budavárunkba vezényli és a kon(y)akomba viz indulj vezényel... Akkor megihati ü!

Meneküljünk Mamuzsich Lázó mamuluska a mig nem késő!

Maris! cselédleány, szolgálattévő adjutánsom, rögtön tüts be jachtunkb... azaz pucold ki czipőmet, és kerítsd elő annak a volt vörös szakálu villamos direktornak azt az omnibuczá, a ki Sándor felé so se vitt senkit, ezen inkognitó menekülhetünk, te pedig menj részbe, marokot verni, ha kedves az a kálomista életed.

* * *

Hatot ütött, hetet ütött... — Nyolc óra van nyugalmazott férjem uram, keljék fel kegyelmed, itt a fitos orru nyomdász inas a kéziratért.

Ex-lexben nincs kézirat!

De én leirtam ám a mit álmodlan előbb kibeszéltél tán jobb lesz, mint amit ébrenlétedkor irsz, elküldhetem?

Ugyis potyára küldik a „Bácsmegyei Naplót” küld hát nekik. Ex-lexben ugyse fizetnek cikkemért.

H I R E K.

Szabadka, junius 20.

— **Előfizetési felhívás!** Az első független politikai napilap a *Bácsmegyei Napló* Laptulajdonosok és főszerkesztők; Janiga János dr. és Vojnich Gyula dr. A lap a város érdekei mellett felöleli az összes megyei érdekeket. Tiszta becsületes közigazgatásért; nyílt becsületes politikai erkölcsökért, a korrupció megakadályozásáért küzd, mint a magyar állameszme törhetetlen őre a Bácskában. Józan közgazdasági elvek daldalra juttatása, városunk és megyénk elhanyagolt kereskedelmi és ipari érdekeinek védelme. A hamisítatlan lelkiismereti sza-

badság; a vallásfelekezetek békője, észszerű kulturális haladás, ezek a jelszavak vezérelnek csupán. Politikai, társadalmi és kulturális közgazdasági közéletünk minden eseményéről a legtárgyilagosabb értesítéseket közli naponkint korán reggel. Munkatársai: Barys László, Bibó Bige György, Bölits József dr., Dulich Jenő, Gaal Ferencz, Kovách János, Lengyel (Lehrer) Henrik, Lipzencsich Lázár dr., Lukácsy István, Milkó Izidor dr., Reisner Lajos dr., Révfy Zoltán, Ruttkay László, Simrák Béla, Sziobenburger Károly, Szobonya Bertalan, Toncs Gusztáv, Törley Gyula, Vajda József, felelős szerkesztő Dugovich Imre, biztosítékai a czél kivívásának. Kiadóhivatal: Heumann Mór könyvkereskedése Szabadkán, főtéren ahova az előfizetések intézendők. Telefon szám 85. A lap előfizetési ára helyben egész évre 16 kor., fél évre 8 kor., negyed évre 4 korona. Vidékre egész évre 20 kor. fél évre 10 kor. negyed évre 5 kor. Egyes szám ára 6 fillér.

— **Egyházmegyei hír.** *Almássy* Miklós adminisztrator betegség miatt szolgálatából egyidőre felmentetvén, helyére *Szabados* Pál ó-kanizsai káplán küldetett ki.

— **Kinevezés.** *Schmausz Endre* főispán *dr. Szilasi Mór* kerületi orvost hatósági szolgálatának 25. évfordulója alkalmából buzgó és sikeres szolgálatának elismerésül tiszletbeli főorvossá nevezte ki.

— **A közgyűlési tárgyak** A július 30-iki közgyűlés tárgysorozatából kiemeljük a következő tárgyakat: földmives iskola felügyelő bizottságának javaslata 447 kat. hold földnek a földmives iskola részére leendő átadása tárgyában. Raichl Ferencz kérvénye a Sipos utca aszfaltozása tárgyában; D. M., K. E. kérvénye a városnak tagul való belépésére. Bölcseki Lajos kérvénye rendes tanárrá választása végett. A színház jubileumára vonatkozó tanácsi javaslat. Honvédelmi miniszter leirata a tűzérési laktanya tárgyában. A földmives iskolai bizottság megalakítása. Láng Simon indítványa a sertés vágóhid átalakítására vonatkozólag. Matkovics Miklós kérelme fizetésének rendezése iránt és még több tárgy.

— **Látogatás a földmives-iskolában.** A kassai gazdasági tanintézet növendékei közül 34-en Kovácsy Béla igazgató és három tanár kíséretében ma délután 1 órakor Palicsra érkeznek tanulmány kirándulás czéljából, miután Szabadka határán kívül messze földre eljutott már híre a maga nemében páratlanul álló szabadkai földmives-iskolának ugy czélszerű berendezése, okszerű gazdálkodása mint gyönyörű állatállományának tenyésztése és rövid időn belül közkedvelté lett borainak előállítására, kezelése illetve forgalomba hozatala által. A látogató vendégek programjából röviden felemlíthetjük, hogy folyó hó 21-én délután a földmives iskola belső berendezését és a palicsi fürdő parkot fogják megtekinteni, 22-én délelőtt Szabadka sz. kir. város középületeit, nevezetesen templomait, gymnasiumát, a közkorházat és szegény házát, a vajgyárat és Hartmann telepet fogják megtekinteni, délután pedig a földmives-iskola gyümölcsfa iskoláját, külső gazdaságát, szőlőtelepeit és pinczójét fogják tanulmány tárgyává tenni.

— **Bankett.** A szabadkai birói kar jelenleg városunkban időző *dr. Fabinyi Ferencz* szegedi kir. ítélő táblai elnök tiszteletére f. hó 25-én szerdán este 8 órakor a Bárány szálloda éttermében bankettet rendez. Egy teríték ára borral együtt 9 korona.

— **Dr. Szilasi Mór jubileuma.** Élőnk

ünneplés tárgya volt ma dr. Szilasi Mór városi kerületi orvos, abból az alkalomból, hogy ma töltötte be orvosi működésének 30-ik és hatósági szolgálatának 25-ik évét. A délelőtt folyamán igen sokan keresték föl és üdvözölték azok, a kiket hosszú működése alatt lelkiismeretes tanácsaival megmentett a fájdalmas testi bajoktól. Pályatársai is testületileg üdvözölték, kiknek nevében dr. Révfy Jenő mondott collegialis szellemtől áthatott szép üdvözlő beszédet, a melyre a jubiláns meghatottan mondott őszinte köszönő szavakat. Este az ünnepelt tiszteletére a pályatársak és a tisztelők bankettet rendeztek a palicsi nagyvendéglőben.

— **Az építő iparosok szervezkedése.** Szervezkedésre kéri egymást építőiparosaink a következő felhívásban: *Tisztelt iparos társaink!* A mai nehéz megélhetési viszonyok között, midőn minden rendű társadalom szakma szerint tömörül, hogy érdekeit könnyebben és czélravezetően megvédelmezze, mi építő iparosok a visszavonás és széthúzás átkos következményeit nyögjük s a helyett, hogy helyzetünket felismerve, mint egy test és lélek egyöntetűen igyekeznünk magunkon segíteni, irigység és telhetetlenségből eredő torzsalkodással csak még jobban rontjuk magunkat és megélhetésünket tesszük elviselhetlenné. S ennek az átkos lidércnyomásnak csak mi magunk vagyunk az okozói, mert mindezt eddig nem találkoztunk azon az uton, mely édes mindannyiunkat egy közös célhoz, a boldoguláshoz vezet. Helyes irányba terelni az építő ipart s iparosainak érdekeit minden körülmények között megvédeni lévén a czél, — egy szűkebb körű értekezletet hívtunk egybe, a mely egyhangulag egy ilyen irányú kör alakítását mondotta ki és kebeléből tizenkét tagu bizottságot küldött ki az alapszabály kidolgozására. A bizottság. »Szabadkai építkezési iparosok köre« czim alatt a kör alapszabályait kidolgozta három évre kötelező tartalommal és évi 6 (hat) korona tagsági díjjal. Meggyőződésünk, hogy czélunk minden iparos társunkra csak üdvös lehet: ép azért most már csak rajtunk iparosokon áll, hogy e nehéz megélhetési viszonyokkal való küzdelemben jogaink és igazaink mellett a harcot fölvegyük jövőnk biztosításáért. Kérjük tehát iparos társainkat az alakulás megérlelése szempontjából minél többen és mihamarabb a belépési ívet aláírni, hogy az alakuló közgyűlést mielőbb összehívhassuk. Szabadkán 1903. év, junius havában a szervező bizottság.

— **Az érettek mulatsága.** A helybeli főgymnasiumban érettségit tett ifjak által f. hó 27-én szombaton rendezendő hangversenynek műsora a következő: 1. Spindler: Boszorkánytáncz zongorán előadja Herzl Mariska urhölgy. 2. Magyar népdalok, énekl, Hajagos Károly. 3. Sarasate: cigányének. hegedűn előadja Kunetz Béla, zongorán kíséri Herzl Mariska urhölgy. 4. Vig monológ, előadja Szabados Ilonka urhölgy. 5. Ch. Dada. IV. Symphonia, hegedűn előadják: ifj. Brenner József és Kunetz Béla, zongorán kíséri Herzl Mariska urhölgy.

— **Eljegyzés.** Lehrer Alfréd eljegyezte Rattay apatini gyógyszerész leányát, Blankát.

— **Tűzoltó juniális.** A zombori önkéntes tűzoltó testület, mint minden évben, ugy ez idén is, junius hó 29-én a »Sikara« erdőben juniális mulatságot rendez.

— **Szabadkai tanonczmunka kiállítás.** Holnap, vasárnap lesz a vörös ökör és a kaskas iskolában a tanonczmunka kiállítás. A ki-

állítás megtekinthető a délelőtti órákban. Az érdeklődők figyelmét felhívjuk a kiállításra.

— **A közvágóhid kibővítése.** Láng Simon indítványt terjesztett a 30-iki közgyűlés elé, melyben a közvágóhid sertésvágó részének jelenlegi kibővítési munkálatai alkalmából egy költség és munka idő alatt a sertésvágónak teljesen olyan czélszerű átalakítását kéri, hogy azzal ugy a hentesek, mészárosok mint a szállítók érdekei ki legyenek elégítve.

— **Uj szülésznő** Schmausz Endre főispán Papp Hevézi Terézt V és VI. körű szülésznővé nevezte ki.

— **A gazdasági ügyosztály ügyrendje.** Gabrics Vincze és Horvátczky Máté tervezet dolgoztak ki a gazdasági ügyosztály munkarendjéről, melynek czélja, hogy a tisztviselők munka köre pontosan meg legyen határozva. E tervezetet a tanács a legközelebbi közgyűlés elé terjeszti a saját javaslatával.

— **Beutalás az államfogházba.** Polgár Andor bács-almási gazdálkodót, a ki párba j vétségért öt napi államfogházra lett elítélve, az igazságügyminiszter beutalta a szegedi államfogházba.

— **Halálozás.** *Osztoics Brató* földbirtokos 61 éves korában tegnap este elhunyt. Temetése vasárnap délután 3 órakor lesz.

— **A házaló kereskedők** ellen rendőrségünk komolyan megindította az eljárást. A mai tanácsülésen a főkapitány több házaló megbüntetését referálta. Így azután mégis csak elérjük, hogy a házaló kereskedőktől megmenekülnek Szabadka kereskedői.

— **A zomborvidéki rabsegélyző egyesület** tagjai értesítettnek, hogy az egyesület évi rendes közgyűlését f. évi június hó 21-én d. e. 11 órakor a kir. törvényszék polgári tanács-termében tartja meg. A közgyűlés tárgya: A számvizsgáló bizottság jelentése és az 1902. évi mérleg megvizsgálása. Pénztáros választása. Netaláni indítványok.

— **A szegedi tanonczmunka kiállítás.** A szabadkai tanonczok közül eddig 89-en jelentették be, hogy a szegedi tanonczmunka kiállításán részt fognak venni. A jelentkezésre még csak néhány napi idő van, amiért is azok, akik kiállítani akarnak siessenek ezen szándékukat a helybeli ipartestületi jegyzőnél bejelenteni.

— **A fogyasztási adókezelés.** Klein Adolf egy egész memorandumot nyújtott be a tanácshoz, a fogyasztási adó kezelésére vonatkozólag. A tanács azonban nem fogadja el az indítványt, hanem a legközelebbi közgyűlésen egy bizottságot óhajt kiküldetni, a fogyasztási adó-kezelés szabályzatainak kidolgozása végett.

— **Baleset házépítésnél.** A II.-dik kör 713. számú jelenleg épülő háznál tegnap délelőtt az állványok összedőltek minek folytán Viszeg József és Gabrits Félix munkások jelentéktelenebb sérüléseket szenvedtek.

— **Helyi táviratok a vidéken.** A kereskedelmi miniszter a közönség érdekében azon intézkedést tette, hogy nemcsak a székes fővárosban, hanem a vidéken is mindazon helyeken, ahol kincstári posta- és távirda hivatal látja el a kézbesítő szolgálatot, az ott működő mindegyik posta-, távirda-, és kézbesítő-hivatalnál lehessen helybe szóló táviratokat feladni. Ilyen táviratokat a vasuti távirdákban is lehet feladni az esetben, ha ezek a távirat-kézbesítésre megbízott kincstári posta- és távirathivatali táviró-vezetékben bonyolítják le távirataikat.

— **Építési engedélyek.** A városi tanács a következő építési engedélyeket tette át

mérnöki hivatalhoz véleményezés végett: Patócskai Kálmán, alsó sáncz utca 899 sz. melléképület, Nagyhegyesi István Imre utca 677 sz. Kamra. Özv. Bednár Antalné Hold utca 348 sz. Konyha. Özv. Tary Péterné Zombori ut 31 sz. Lépcsőház. Molnár Mejjes István VI. kör. 661 sz. Cserépfödés. Bajsai Vojnics István Jakab utca, mosó konyha. Annus Antal VII. kör. 219 sz. lakó ház.

— **Elutasított felebbezés.** *Ráics Milán* volt községi bíró megfelebbezte a nyugdíját megállapító közgyűlési határozatot. A felebbezést a közigazgatási bíróság elutasította.

— **Eltűnt fiú.** Korponai Máté helybeli lakosnak Antal nevű 13 éves fia f. hó 16-án hazulról eltávozott és azóta nyoma veszett. Középtermetű, barna hajú fiú eltávozásakor sárga pantalon, szürkés kabátot és fekete paraszt kalapot viselt.

— **Anyakönyvi hírek. Meghaltak:** Almási Gabriella 4 hó, Nagy Róza 14 nap, Osztovics Milován 60 év, Ivics Simonné 25 év, Farkas Antal 14 nap, Vinternitz Mátyás 57 év, Francziskovics Dániel 7 nap, Grizák Gyula 3 hó, Sors Antal 10 nap, szul. 9. 5 fiu, 4 leány. **Házasság:** Kuluncsics János Czrnkovic Viktorral, Torma István Balázs Viktorral, Futó Antal Bátori Kalalin, Kuluncsics János Marián Tyákity Dororottyával, Vujkovics L.-Sándor Tzapics Magdolnával.

— **Hirdetési táblák és oszlopok Szabadkán,** Újj Ferencz nyugalmazott színész ajánlatot adott be a városhoz, hogy két év alatt 50 darab hirdetési táblát és 3—4 drb. hirdetési oszlopot állít föl a város forgalmasabb helyein a saját költségén tíz évig terjedő kizárólagos joggal. Ennek fejében öt évi bérmentességet kér. A másik öt évre pedig évi 50 korona bért ajánl föl a város házi pénztárába. A tíz év leteltével kötelezi magát a táblákat és oszlopokat használható állapotban a városnak átengedni. Az ajánlat azonban nem lett elfogadva, hanem a tanács utasította a mérnöki hivatalt, hogy ezen ujításra vonatkozólag árlejtési feltételeket készítsen és erről a tanácsnak mielőbb jelentést tegyen.

— **Körözött oselédleány.** A szegedi rendőrség táviratilag értesítette a mi rendőrségünket, hogy tegnap Tóth Teréz cselédleány Szegedről Szabadka felé szökött miután egy világos kék bluzt egy fekete selyem esernyőt és egyéb ingóságokat ellopott.

— **Szives tudomásul.** Lówy Testvérek kézműáru és divatkereskedésüket főtér Ngs. Vermes Gábor ur kétemeletes házába helyezték át és az alkalommal raktárukat különösen mindennemű divatcikkekben és vászon árukban tetemesen megnagyobbították.

Törvénykezés.

Szabadságolások a bíróságnál.

A szabadkai kir. törvényszék és járásbíróság bírónak nyári szabadságideje az idén a következőképen lett beosztva. **A törvényszéknél:**

Marián Miklós: július 2-től július 25-ig és augusztus 19-től szeptember 5-ig. Helyettesíti a szabadságidő első részében Ernuszt Gyula, a másodikban dr. Costan Miklós.

Szerdahelyi Sándor július 6-tól augusztus 16-ig. Helyettesíti július 6-tól 25-ig Ernuszt Gyula, július 25-től augusztus 16-ig Marián Miklós.

Máhr Antal június 27-től július 11-ig

és augusztus 2-től 18-ig. Helyettesíti Oláh Ferencz.

Piry Sándor július 20-tól augusztus 30-ig. Helyettesíti dr. Fábian Aladár.

Oláh Ferencz július 6-tól augusztus 16-ig.

Dr. Kovács Gyula augusztus 15-től szeptember 26-ig. Helyettesíti dr. Hajnal József.

Dr. Solty Károly július 6-tól augusztus 3-ig és október 3-tól 15-ig.

Emanuel Győző július 6-tól augusztus 16-ig.

Sterliczky Antal július 13-tól augusztus 23-ig. Helyettesíti július 13-tól augusztus 2-ig Máhr Antal, augusztus 2-től 23-ig Oláh Ferencz.

Dr. Salánky József június 27-től július 19-ig és szeptember 2-től 21-ig. Helyettesíti Piry Sándor.

Ernuszt Gyula augusztus 1-től szeptember 11-ig. Helyettesíti augusztus 1-től 17-ig Marián Miklós, augusztus 17-től szeptember 11-ig dr. Costan Miklós.

Dr. Costan Miklós július 6-tól augusztus 16-ig. Helyettesíti jul. 6-tól aug. 1-ig Ernuszt Gyula, augusztus 1-től 16-ig Marián Miklós.

Dr. Obetkó József július 20-tól augusztus 30-ig. Helyettesíti július 20-tól augusztus 2-ig dr. Fábian Aladár, augusztus 2-től 30-ig dr. Hajnal József.

Dr. Hajnal József június 20-tól július 31-ig. Helyettesíti dr. Kovács Gyula.

Dr. Fábian Aladár szeptember 2-től október 13-ig. Helyettesíti szeptember 2-től 22-ig Máhr Antal, szeptember 22-től október 13-ig Piry Sándor.

A járásbírósnál:

Dr. Dekker Gyula július 26-tól szeptember 5-ig.

Dr. Patai Szubbotich Gyula július 1-től augusztus 11-ig.

Dr. Weisz Aladár augusztus 3-tól szeptember 13-ig.

Csiky Imre június 22-től auguszt. 2-ig.

Dr. Aczél Imre július 12-től augusztus 22-ig.

Büntető főtárgyalások.

A szabadkai kir. törvényszék büntető tanácsa a jövő hétre a következő ügyekettűzte ki főtárgyalásra:

Június 22-én: Hajnal Lajos — gondatl. okozott s. testi sértés. Aranyos Péter — szándékos emberölés. Lovas Erzsébet — ártalmas szer beadása által elkövetett büntett.

Június 24-én: ifj. Papp István — magánokirat hamisítás. Ekkert Károly és t. — lopás. Bajai Katalin és t. magzatelhajtás. Angeli Mihály — lopás. Takács József — lopás. Szatmári Lajos — lopás.

Június 26-án: Wiesner Károly — okirat hamisítás. Dinnyés Mihály — s. testi sértés. Vuicsin Antal — lopás. Czvitkó István és tsai — lopás.

SZÍNHÁZ.

Szintársulatunk tagja a Nemzeti színházban.

Papp Mihály, Pesti Ihsz társulatának ujonnan szerződött bonvivant színésze, a kit közönségünk is már néhány év előtti itt működése révén előnyösen ismer, és már akkor is kedvence volt a helybeli színházlátogató közönségnek, tegnap a budapesti Nemzeti színház színpadán vendégszerepelt nagy sikerrel, Gárdonyi Gézának kedves falusi történetében a »A bor«-ban játszta Baracs

Mihályt és a fővárosi sajtó egyértelmű kritikája alapján élvezetes és művészi alakítást nyújtott. Különösen Szimpatikus megjelenése és egyéniségének kedvessége praedestinálják az ország első szinpadára.

IRODALOM.

— **Három főváros.** (Berlin, Koppenhaga, Dresden) Irodalmunk egyik legjobb utirajz írója **Vértesi Károly** zombori ügyvéd ismét új munkával lepte meg a magyar irodalmat. Európa három fővárosát Berlint, Dresdát, Koppenhagát ismerteti vonzóan érdekesen és mindemellett tanulságosan. Nincs meg ismertetésében az impressionista fölösleges ömlengése. Meglátja mindenütt a városok kulturájának lelkét s ezt mutatja be tömören és mégis kellemesen. A könyv huszonhat képpel van illusztrálva és ára kötve 2 (két) korona. A könyv ifj. Nagel Otto fővárosi könyvkereskedő kiadásában jelent meg izlées kiállításban.

Gabonatőzsde.

Budapesti gabonatőzsde.

A mai előtőzsde nyugodt tartózkodó irányzattal folyt le és csupán a nemzetközi értékekben volt csekély forgalom kevés váltással.

A többi értékekben nem volt semmiféle üzlet.

A mai határidőüzlet csekély ingadozások után zárult.

	Kezdeti	Változás
Buza májusra	—	—
Buza		
Buza okt.-re	731	735—732
Rozs		
Rozs okt.-re	620	622—619
Rozs		
Zab májusra	—	—
Zab		
Zab okt.-re	548	547—546
Tengeri májusra	—	—
Tengeri júliusra	632	627—628
Tengeri aug.-ra	630	633—636
Tengeri májusra	5:30	528—529
Repce aug.-ra	11:80	11.80—11.90
Repce		

Felelős szerkesztő:

DUGOVICH IMRE

1902/903. eln. sz.

Pályázati hirdelmény.

Szabadka sz. kir. város törvényhatóságánál álló és Egyezerkettőszáz korona évi fizetés, Hétszázhusz korona fuvardíj,

48 kor. irodaátalány és szabad lakással javadalmazott városi-vágóhídi állatorvosi állásra ezennel pályázatot hirdetek és felhivom a pályázni kívánókat, hogy pályázati kérvényeiket Méltóságos Schmausz Endre főispán urhoz Szabadkán folyó hó 10-ig annál is inkább nyujtsák be, mert a később benyújtott pályázati kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Szabadkán, 1903. évi június hó 18.

Dr. Biró Károly.

polgármester.

WACHSMANN JENŐ

gyógyszertára az „Órangyalhoz”
Szabadkán, Zombori-ut 31sz.
Telefon 227. sz.

Ajánlja dúsan felszerelt
gyógyszertárát, s gyógyanyag raktárát
a t. cz. közönség figyelmébe.

Az összes gyógykülönlegességek,
impraegnált és egyszerű kötszerek,
cognac, gyógyborok s mindennemű
e szakmába vágó cikkek nagy-
bani raktára s előnyös beszerzési
forrása.

Telephon rendelések a város és Palics fürdő
területére díjmentesen házhoz szállíttatnak.

Legolcsóbb a

Terezia
levélpapír

szép Ivori színben, **tükör sima felületű,**
kellemes írás. — 50 boríték és 50 le-
vélpapír, diszes dobozban

65 krajczár.

Kapható **Heumann Mór** papirkeres-
kedésében Szabadkán.

Ingyen és bérmentve kap

mindenki egy kezelési könyvecskét, mely-
ből bárki képes

legfinomabb Liköröket és Rumot

hideg uton minden készülék nélkül még
a legkisebb mennyiségben is országszerte
ismert arómáimmal előállítani.

WATTERICH A.

Budapest, VII. Dohány-utca 5. sz. alatt.

Mindennemű

**Tűzijátékok és papír —
lampionok**

— nagy választékban kapható —
Illgen János
fűszerkereskedőnél, Szabadkán, a színház mellett.

Nedves falakat

csakis

ASPHALTAL

lehet teljesen szárazra tenni; minden
egyéb anyaggal való kísérletezés csak
költséget okoz de célra nem vezet. Hely-
ben 100-nál több lakást mentett meg a
nedvességtől alulirott, ki e szakmába vágó
megbízásokat készséggel elfogad és pon-
tosan teljesít.

Karsai Bertalan

a Magyar aszfalt részvénytársaság képviselője

Roth Albert

bank és bízományi üzlete

Szabadkán I. kör NemzetiCasinó palota.

Ajánlom pénzkölcsöneimet első és második
helyre is 7% mellett, magas előlegeket nyujtok ér-
tékpapírokra, előnyösen számítozok le váltó és kö-
telezvényeket, veszek és eladok mindenféle sors-
jegyet.

Egyben felhivom a t. gazdaközönség figyelmét,
a törlesztéses kölcsönökre. ugyanis az általam esz-
közlendő ily kölcsönöknél 2 1/2%-os félévi részlettel
már a tőke is törlesztődik, a kölcsönösszeg pedig
nem záloglevelekben, hanem a legrövidebb időn
belül **késrpénzben** folyósítatik; minden költséget
ugy a bekebelezetési összeget is előlegezek s így
a kölcsönt felvevőnek semminemű előleges kiadá-
sai nincsenek, sőt a kamatok is csak félév lejártá
után fizetendők.

Ugyanitt ajánlok I. rendű száraz hasáb és a p-
ritott tűzifát, porosz szalon, Coaksz és Salgó tar-
jáni kőszentet waggonként avagy kisebb mennyi-
ségben is házhoz szállítva a legolcsóbb árak mellett.

Teljes tisztelettel

ROTH ALBERT.

Engl Bernát és Társa Szabadka.

Magy. kir. postatakarékpénztár 10.626. sz.

Telefon szám 150.

T. Cz.

Van szerencsénk a n. é. közönségnek tudomására hozni, hogy
szesznyakereskedésünket, mely az edény-piaczon, Batthyáni illetve
gözfürdő utcában van, üvegáruval kibővitettük, úgy hogy most min-
denféle legfinomabb rumok-, likörök- és szilvapálinkák-kal üveg-
számra is szolgálhatunk, és amennyiben mind ezen árúk saját ké-
szítményünk — a vaiódi rum kivételével, — azon kellemes helyzetben
is vagyunk, hogy azokat jutányos árban adhatjuk.

Amidőn még arra is bátrak vagyunk a n. é. közönség b. figyelmét fel-
hívni, hogy **saját főzésű tiszta törköly és seprő pálinkát** is raktáron
tartunk és méltányos áron kicsinyben adunk, a n. é. közönség ke-
gyes pártfogását tisztelettel kérjük.

ENGL BERNÁT és TÁRSA
FREUND ÁRMIN.

**Magyar kölcsön-
könyvtár előfize-
lési ára egy óra
1 korona**

Heumann Mór

könyvkeerskedésében

Szabadkán.

Törlesztéses kölcsönök

engedélyeztetnek földbirtokokra
a Bácskában 600 korona, 700
korona sőt 800 korona is ka-
tasztrális holdanként.

Megvásárolt földekre a vétel-
ár háromnegyedrésze lesz meg-
szavazva.

Bővebb felvilágosítással kész-
séggel szolgál

Schäffer Vilmos

bankigazgató

Szegeden.

Megbízható, szolid üqynö-
kők alkalmaztatnak.

Lówy P. István

czipész üzlete Szabadkán.

Eötvös-utca.

Ajánlja saját készítményű

CZIPŐ RAKTÁRÁT.

Mérték szerinti megrendelések pontosan és
jutányosan kiszolgáltatnak.

LENGYEL MANÓ

„Bank és Bizományi Üzlete”

Szabadkán, 1. kör, Eötvös-utca 117. sz.

(az »Arany dinnye«-hez czimzett házbau.)

Ajánl törlesztéses jelzálogkölcso-
nöket 10 évtől 60 évig terjedő vissza-
fizetéssel 3 $\frac{1}{2}$ és 4% kamattal, városi
bérházak és földbirtokokra leendő
betáblázás mellett.

Teljes üzletberendezés

jó karban olcsó árért átköltözés miatt

eladó

LÓWY TESTVÉREK

kézmű és divalárú kereskedőknél

SZABADKAN.

HIRDETMÉNY.

Értesítjük a t. közönséget, hogy új immár

III-ik évtársulatunkra az aláírások

megkezdődtek s a befizetési könyvecskék az ezen év-
társulatunkba ujonan belépő tagoknak már a mai
naptól fogva kiadatnak.

Az intézet váltó és jelzálogkölcsonöket nyújt ta-
goknak 4 éves hetenkinti visszafizetésre, nem tagoknak
pedig 3—4 havi 10%-os törlesztésre jutányos kamat-
láb mellett. — Értékpapírokra előleget ad.

Betétek 4 $\frac{1}{2}$ %-os adómentes kamatozásra elfogad-
tatnak, a kamatozás a betétet követő napon veszi kezdetét.
Szabadkán, 1903. máj. 10.

Szabadkai takaré- és hitelintézet mint szervezet
igazgatósága.

Alkalmi vétel.

STERN ADOLF

varrógép és kerékpár üzletében

igen olcsó árban kaphatók a legelső minőségű

KERÉKPÁROK.

Ugyanitt mindenféle gyártmányu

VARRÓGÉPEK

igen jutányos árban

a legelőnyösebb fizetési módzatok mellett kaphatók.
Továbbá gépjavitások, szobasürgöny berendezé-
sek s ennek évi fenntartása igen olcsón eszközöltetnek.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Elegáns kalapok, nyakkendők, botok,
gallér és kézelők, keztyűk, harisnyák,
fekérműek és sport cikkek dús vá-
lasztékban.

Különlegességek női bluzokban.

EISLER IZSÓ

férfi és női divatárúházában
Szabadkán, főtér.

H Á L Ó S Z O B Á K.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy a főtéren (Vermes-féle palotában az
„Otthon” kávéház mellett) lévő

Bútorraktáromat és Kárpitos műhelyemet

tefemesen megnagyobbítottam úgy, hogy a t. vevőim igényeit a legnagyobb mértékben kielégíthetem.

Főtörekvésem mint eddig, a jövőben is oda fog irányulni, hogy t. vevőim becses bizalmát továbbra
is kiérdemeljem.

Becsés pártfogásukat kérve, maradok kiváló tisztelettel

REINER MÓR

kárpitos és díszítő bútor raktára.

DIVANOK és OTTOMÁNOK.

Nyom. Szabados Sándor Szabadka,